

LLEI 11/2014

Per TON MASILLA

La necessitat de repensar-se per tornar a ser a l'avantguarda.

Gràcies a la pressió i les aportacions de les entitats LGTBI de Catalunya, el 10 d'octubre de 2014 el Parlament de Catalunya marcava una fita històrica: s'aprovava la Llei 11/2014, la primera llei específica per a garantir els drets de les persones LGTBI i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. El propòsit de la llei, tal com es reconeix en el seu article 1, és establir i regular els mitjans i les mesures per a fer efectiu el dret a la igualtat i a la no-discriminació per raó d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere, en tots els àmbits, tant públics com privats, amb l'objectiu d'assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat.

Aquesta llei va néixer amb la voluntat d'esdevenir un instrument integral, en el sentit de ser un instrument aplicable en totes les esferes de la vida d'una persona LGTBI i durant totes les etapes del seu recorregut vital. Així, la llei preveu una bateria de mesures per tal de garantir la igualtat de totes les persones, sense importar la seva orientació sexual o identitat de gènere, en àmbits tan diversos com la sanitat, l'educació, la cultura, el lleure i l'esport, els mitjans de comunicació, l'acció social o l'ordre públic.

Un dels aspectes clau de la Llei és el seu règim d'infraccions i sancions: per primera vegada, una llei estableix infraccions administratives específiques per conductes que vulneren

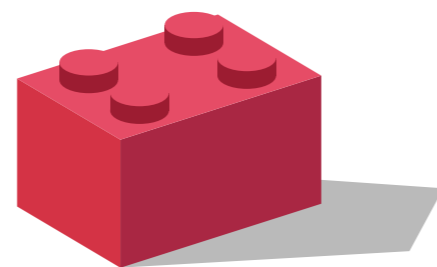
els drets del col·lectiu LGTBI. No obstant, l'aplicació d'aquest règim sancionador ha estat escassa durant els gairebé cinc anys de vigència de la llei. En aquest sentit, cal destacar que l'Observatori Contra l'Homofòbia denunciava el passat octubre de 2018 que, de les 413 incidències registrades per aquesta entitat durant els 4 anys de vigència de la llei, tan sols se n'havien derivat 4 sancions i 2 advertències per part de l'Àrea LGTBI de la Generalitat, òrgan competent per aplicar les sancions.

Una de les mancances més rellevants a l'hora d'aplicar aquestes sancions és l'absència d'un òrgan sancionador independent, ja que qui té la potestat per imposar les sancions és la pròpia Administració de la Generalitat. A més, a dia d'avui, encara no s'ha aprovat el Reglament sancionador que hauria de proporcionar un mecanisme específic d'aplicació de la Llei. Fins que no s'aprovi aquest reglament, les sancions de la Llei 11/2014 s'hauran d'aplicar a través del procediment administratiu general, cosa que no impedeix però sí dificulta la seva aplicació.

Un altre dels problemes en l'aplicació pràctica del règim sancionador de la Llei és la concurrència d'aquestes sancions amb alguns preceptes del Codi Penal, produint-se un solapament en relació a determinades conductes. És a dir, moltes de les conductes que podrien constituir

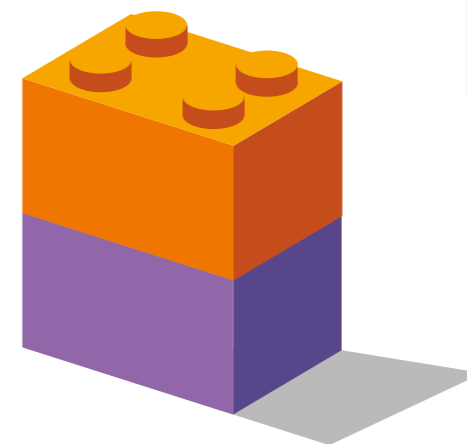
una infracció administrativa també podrien encaixar en alguns delictes previstos en la legislació penal. Vegem-ne un exemple: la Llei 11/2014 preveu com a infracció lleu l'ús d'expressions vexatòries que incitin intencionadament a la violència contra les persones o llurs famílies, per causa de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere.

“Una de les mancances més rellevants és l'absència d'un òrgan sancionador independent. Encara no s'ha aprovat el Reglament sancionador que hauria de proporcionar un mecanisme específic d'aplicació de la Llei.”

No obstant, el Codi Penal també castiga, en termes molt similars, els qui incitin directament o indirecta a la violència, odi, hostilitat o discriminació contra un grup o una persona determinada per motiu de la seva orientació sexual o identitat de gènere. De la mateixa manera, la Llei 11/2014 pretén castigar qui impedeixi a una persona realitzar un tràmit o accedir a un servei o establiment obert al públic sota el pretext de que aquesta persona pertany al col·lectiu LGTBI –per exemple, la denegació d'entrada a un local d'oci nocturn–. Això pot generar també un solapament amb l'article 512 del Codi Penal, que castiga una conducta pràcticament idèntica: la denegació d'una prestació, en el marc d'una activitat professional o empresarial, per raó de orientació sexual o identitat de gènere de la persona.

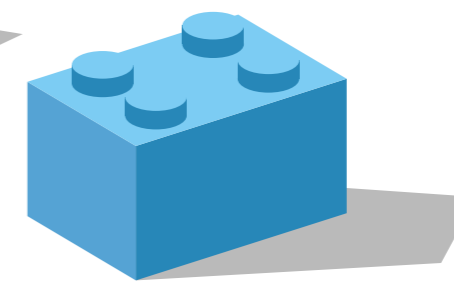
Tot i que la Llei 11/2014 preveu que, en cas de concurrència, té prioritat la jurisdicció penal, aquest solapament també podria provocar que no s'apliquin els delictes previstos del Codi Penal atès que ja estarien castigats per la Llei 11/2014 –que és una llei administrativa– en base al principi d'intervenció mínima del dret penal. Tot plegat pot tenir un efecte totalment paradoxal: deixar moltes conductes LGTBIfòbiques sense sanció a causa d'aquest solapament.

Es trobem per tant amb dues legislacions castigant les mateixes conductes, mentre aquestes conductes queden, molt sovint, sense càstig.

“Per tal d'acabar amb la impunitat, resulta imprescindible realitzar una revisió completa i de tot el text de la Llei per tal de repensar-la i adequar-la a la realitat actual del col·lectiu LGTBI a Catalunya.”

Davant d'aquesta situació, el Parlament de Catalunya ha aprovat el passat 4 d'abril de 2019 una moció instant a l'efectiva implementació de la Llei 11/2014, instant a la creació de l'organisme de polítiques LGTBI que preveu l'article 8 de la Llei, així com també a continuar desplegant la llei en àmbits com la formació i sensibilització als cossos i forces de seguretat. El Parlament també insta a la creació de mecanismes per a garantir una immediata protecció integral, real, i efectiva a persones LGTBI que pateixen o es troben en risc de patir qualsevol tipus de violència o discriminació; i també, en relació a les infraccions i sancions previstes en la llei, a l'aprovació del Reglament del règim sancionador de la Llei 11/2014 en el termini d'un mes.

Tanmateix, per tal d'acabar amb la impunitat, resulta imprescindible realitzar una revisió completa i a consciència de tot el text de la Llei per tal de repensar-la i adequar-la a la realitat actual del col·lectiu LGTBI a Catalunya. La Llei va ser pionera i avantguardista en el moment de la seva aprovació, però per a que mantingui aquest caràcter cal actualitzar-la i millorar-la en base a l'experiència d'aquests (gairebé) cinc anys. No podem oblidar que les conductes d'odi i discriminació per LGTBIfòbia no són més que una de les manifestacions de les dinàmiques de poder del cisheteropatriarcat, destinades a conservar la posició privilegiada de determinats actors socials, i per relegar a les persones LGTBI a una posició jeràrquicament inferior. Cal, doncs, lluitar contra la impunitat d'aquestes conductes, que comporta una “normalització” de les agressions i llança un missatge molt preocupant al conjunt de la societat. Però, per sobre de tot, si volem que aquesta Llei esdevingui un instrument verdaderament útil en la lluita contra la impunitat, cal una voluntat política ferma que, en aquests cinc anys, ha estat clarament insuficient.

